

**Effectanalyse van het project
'Therapeutische werking van huisdieren in de psychiatrie'**

Een evaluatie in opdracht van de Centrale Cliëntenraad van AMC de Meren

Amsterdam
20 november 2008

Mark Janssen
Floor Bakker

Inhoudsopgave

1. Aanleiding
2. Vraagstelling
3. Aanpak
4. De waargenomen effecten

Veranderingen in de praktijk

Veranderingen in het beleid

Bevorderende en belemmerende factoren

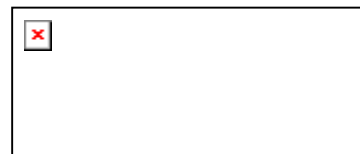
5. Conclusie

Bijlage 1. Producten van het project ‘Therapeutische werking van huisdieren’

Bijlage 2. Publiciteit over het project ‘Therapeutische werking van huisdieren’

Bijlage 3. Verloop van het effectonderzoek

Bijlage 4. Projecten die sinds de conferentie ‘Gek met dieren’ zijn ontstaan

T: 020-6794443/06-41579776
E: MA.Janssen@inter.NL.net
Website: www.adsearch.nl

1. Aanleiding

In oktober 2006 subsidieerde het Innovatiefonds Zorgverzekeraars (toen nog Centraal Fonds RVVZ geheten) het project ‘Therapeutische werking van huisdieren in de psychiatrie’. Aan de subsidietoekenning werd de voorwaarde verbonden dat achteraf een effectanalyse zou worden uitgevoerd: hoeveel meer huisdieren worden toegelaten en ingezet in de zorg?¹

De Centrale Cliëntenraad van AMC de Meren heeft aan het bureau AdSearch de opdracht gegeven om deze effectanalyse uit te voeren. Hieronder worden de resultaten van deze analyse op hoofdlijnen beschreven. De details zijn zoveel mogelijk in de bijlages verwerkt.

2. Vraagstelling

Strikt wetenschappelijk valt niet goed vast te stellen of de inzet van huisdieren in de zorg anno 2008 groter is dan die in 2006. Er ontbreekt o.m. een nulmeting. Voor de bedoelde evaluatie zijn we gedwongen om uit te gaan van minder ambitieuze vragen:

- 1. Welke veranderingen zijn er in de praktijk van de geestelijke gezondheidszorg waarneembaar wat betreft de inzet en toelating van huisdieren?*
- 2. Welke veranderingen zijn er waarneembaar in het beleid ten aanzien van huisdieren in de geestelijke gezondheidszorg?*
- 3. Welke factoren of ontwikkelingen hebben zich voorgedaan die het beleid of de praktijk ten aanzien van huisdieren in de GGZ in positieve of negatieve zin beïnvloeden?*

3. Aanpak

Gegevens voor de evaluatie zijn verzameld via een emailenquête, via telefonische interviews en via searches op het internet. De emailenquête is verstuurd aan de 250 deelnemers aan de conferentie ‘Gek met dieren’. Telefonische interviews zijn gehouden met de deelnemers aan de conferentie, met sleutelpersonen in het veld en met aanbieders van therapieën of activiteiten met dieren. Ook zijn de respondenten van de enquête onder GGZ-instellingen uit 2007 voor een vervolginterview uitgenodigd. In totaal zijn 48 interviews gehouden.

4. De waargenomen effecten

Bij het evalueren van het effect van het project ‘Therapeutische werking van huisdieren in de psychiatrie’ moet beseft worden dat dit project uit verschillende onderdelen bestond: de schrijfwedstrijd, de literatuurstudie, de enquête onder GGZ-instellingen en de conferentie ‘Gek met dieren’ (zie voor meer details Bijlage 1). Al deze onderdelen hebben positieve commentaren gekregen. Het project toont daarmee aan dat huisdieren belangrijk zijn voor veel GGZ-cliënten en dat ze voldoen aan wezenlijke behoeften.

De eerste drie onderzoeksmatige onderdelen hebben een sterke verbreiding gekregen door het vierde onderdeel, de conferentie en de grote publiciteit die hieruit is voortgevloeid. Een overzicht van de mediaberichten is te vinden in Bijlage 2.

Het is ondoenlijk om effecten van het project toe te schrijven aan de specifieke onderdelen ervan. Alle onderdelen zullen invloed hebben gehad op de bereikte effecten.

Hieronder vatten we onze bevindingen samen. In Bijlage 3 wordt het verloop van het onderzoek uitgebreider beschreven.

4.1 Veranderingen in de praktijk

De inzet en toelating van huisdieren lijkt in de praktijk van de GGZ te zijn toegenomen. Uit de internetsearches en uit de emailenquête onder de congresgangers blijkt dat talrijke nieuwe initiatieven zijn ondernomen. Zeventien nieuwe projecten werden gemeld waarin vorm is gegeven aan dierondersteunde activiteiten (zie Bijlage 4). Sommige respondenten

¹ Stichting Centraal Fonds RVVZ, brief 24-10-2006, kenmerk: B RVVZ 06-287 (dossier 1129).

melden dat huisdierbezit van cliënten nu meer wordt ondersteund en dat meer dieren op bezoek komen.

Uit de follow-up enquête onder GGZ-instellingen blijkt dat in 23% van de instellingen de inzet van huisdieren is toegenomen: het aantal ingezette dieren nam toe, huisdierbezit van cliënten nam toe en er waren nieuwe dierenprojecten opgezet in 13% van de instellingen. Met de kleine steekproef en de hoge non-respons in de follow-up kunnen hier geen verrijkende conclusies aan worden verbonden en de cijfers moeten hier gezien worden als indicatief. Hoewel er veel nieuwe initiatieven en projecten werden gevonden, moet worden opgemerkt dat hun omvang vaak beperkt is. Zo gaat het in een project in de Geestgronden om slechts twee konijnen. Aan de andere kant is dit wel een baanbrekend project, omdat overal elders op psychiatrische opnameafdelingen huisdieren taboe zijn. Hetzelfde kan gezegd worden over de psychiatrische hulphond, die nu in training is voor één cliënt: als project zeer kleinschalig, maar wel een unicum in ons land dat een belangrijke voorbeeldwaarde kan krijgen.

4.2 Veranderingen in het beleid

Veranderingen in het beleid van de GGZ-instellingen ten aanzien van huisdieren hebben zich weinig voorgedaan. Wel wordt in verschillende instellingen onderzoek gedaan naar de rol van dieren, wat zou kunnen uitmonden in beleidswijziging.

In de follow-up enquête meldden 4 respondenten (13%) dat in hun instelling beleid in ontwikkeling was en/of dat er duidelijker regels ten aanzien van huisdieren werden opgesteld. Ook in de emailenquête wordt gemeld dat scherpere voorwaarden over de veiligheid ten aanzien van huisdieren zijn geformuleerd. Ondanks de restrictieve sfeer die hiervan uitgaat, denken we dat de inzet van huisdieren juist gebaat zal zijn door realistischer en preciezer voorwaarden. In plaats van de ongereflecteerde afwijzing (“kan niet vanwege de hygiëne”) die in de eerdere enquête vaak werd gehoord, wordt er nu kennelijk meer nagedacht. Voor GGZNederland heeft het project ‘Therapeutische werking van huisdieren’ geen aanleiding gegeven om andere huisregels voor te stellen in het zogenaamde modelreglement. Volgens dit modelreglement, dat door de meeste GGZ-instellingen onverkort is overgenomen, zijn huisdieren niet toegestaan.

4.3 Bevorderende en belemmerende factoren

De grote publiciteit die het project heeft gekregen is een bevorderende factor voor de ontwikkeling van dierondersteunde interventies in de zorg. Wie bijvoorbeeld op internet “huisdieren in de psychiatrie” googlet vindt 79 treffers, waarvan 78 voortkomen uit of verwijzen naar het project. Door deze publiciteit is de kennis en het bewustzijn over de belang van dieren in de zorg toegenomen. Dit leidt tot een grotere en zorgvuldiger inzet van dieren, zoals blijkt uit de interviews met initiatiefnemers van nieuwe projecten, die melden dat toenemende discussie over dieren, grotere bekendheid over de effecten en meer bewustzijn onder personeel en cliënten bevorderende factoren zijn.

Een ander resultaat van het project dat de toekomstige inzet van dieren zeker zal bevorderen is de oprichting van het Platform Dieren Helpen. Dit platform verenigt aanbieders van dierondersteunde interventies en heeft deskundigheidsbevordering en zorgontwikkeling als doel (zie ook Bijlage 4).

Belemmerende factoren zijn vooral van institutionele aard: de GGZ heeft het druk met reorganisaties, fusies, marktwerking en financiering en heeft wel iets anders aan het hoofd dan huisdieren. Wat daarbij doorklinkt is dat managers de rol van huisdieren in de zorg niet echt serieus nemen. Daarnaast wordt als probleem genoemd dat er financiële obstakels zijn voor de inzet van dieren. Huisdieren passen soms niet in de zorgvisie van de instelling en soms worden ze gecontraïndiceerd geacht: in de psychiatrie heerst het dogma dat ‘huisdieren niet thuis horen op opnameafdelingen’.

5. Conclusie

Het project ‘Therapeutische werking van huisdieren in de psychiatrie’ heeft geleid tot een grotere inzet en toelating van dieren in de geestelijke gezondheidszorg:

- Talrijke nieuwe dierenprojecten zijn opgezet.
- Het aantal ingezette dieren in bestaande projecten is toegenomen.
- Bezoek van dieren wordt vaker toegestaan.
- Huisdierbezit van GGZ-cliënten wordt meer gefaciliteerd.

De omvang van dit effect is echter niet goed vast te stellen. Een indicatie is dat het zich in 23% van de ondervraagde instellingen voordoet. Anderzijds blijkt de omvang van de initiatieven vaak kleinschalig te zijn. Toch kunnen ze belangrijk zijn door hun voorbeeldfunctie, zoals de psychiatrische hulphond of de huisdierinzet op een psychiatrische opnameafdeling. Naast een duidelijke uitbreiding van dierondersteunde *activiteiten* is echter geen toename van dierondersteunde *therapieën* waargenomen.

Het beleid dat GGZ-instellingen voeren ten aanzien van huisdieren lijkt niet sterk veranderd te zijn sinds het onderhavige project. Discussies en interne onderzoeken in sommige instellingen wijzen er op dat er soms nieuw beleid in voorbereiding is. In sommige instellingen worden nu meer expliciete voorwaarden gesteld ten aanzien van dieren, wat er op wijst dat hierover meer wordt nagedacht. De overgrote meerderheid van de GGZ-instellingen blijft in de huisregels echter klakkeloos het modelreglement van GGZNederland volgen, waarin huisdieren worden verboden. Respondenten benoemen dit als een voorbeeld van een ‘nee-cultuur’, waar zij liever een ‘ja-cultuur’ zouden zien.

Bevorderende factoren voor meer inzet en toelating van huisdieren in de geestelijke gezondheidszorg zijn kennis en bewustzijn over de mogelijkheden en effecten ervan, zo blijkt uit de interviews. Het project ‘Therapeutische werking van huisdieren’ heeft hieraan door een geslaagde conferentie en een grote mate van publiciteit zeker bijgedragen. Het Platform Dieren Helpen is een ander resultaat van het project dat bevorderend zal werken voor dierondersteunde interventies in de zorg.

Belemmerende factoren zijn vooral van institutionele aard: GGZ-instellingen zijn te druk met organisatorische en financiële kwesties om aandacht te schenken aan ‘ondergeschikte’ zaken als huisdieren. Wat er ook op wijst dat managers de kwestie weinig serieus nemen.

Het project ‘Therapeutische werking van huisdieren in de psychiatrie’ heeft aangetoond dat veel cliënten baat kunnen hebben bij huisdieren en dat hiervoor een wetenschappelijke basis bestaat. Nog los daarvan kan geconstateerd worden dat cliënten het onderwerp belangrijk vinden en dat zij duidelijke behoeften hebben op dit vlak.

Het lijkt daarom enigszins tegenstrijdig dat de huidige processen in de richting van meer marktwerking zouden belemmeren dat deze vraag van cliënten serieus wordt genomen.

We bevelen aan dat onnodige weerstanden tegen een grotere inzet van dieren in de geestelijke gezondheidszorg worden weggenomen door betere voorlichting, door kwaliteitsbewaking en door het scheppen van mogelijkheden wat betreft financiering.

Bijlage 1. Producten van het project ‘Therapeutische werking van huisdieren’

Schrijfwedstrijd ‘Helpen huisdieren in de psychiatrie?’

De 14 beste bijdragen aan de schrijfwedstrijd werden afgedrukt in het tijdschrift *Deviant* (jaargang 13, nr. 50, september 2006).

Een selectie van 43 bijdragen aan de schrijfwedstrijd is onder verantwoordelijkheid van Uitgeverij Tobi Vroegh gepubliceerd. Dankzij sponsoring door AMC de Meren was een grote oplage mogelijk:

Keijzer, B., Willems, I. & Dijck, J. van (Red.) (2007). *Dieren en de psychiatrie*. Amsterdam: Uitgeverij Tobi Vroegh.

ISBN: 13-978-90-78761-02-0.

De 130 bijdragen aan de schrijfwedstrijd zijn onderworpen aan een inhoudsanalyse. De resultaten hiervan zijn gepubliceerd in een openingsartikel van het MGv:

Janssen, M.A. (2007). Helpen huisdieren in de psychiatrie? *Maandblad Geestelijke volksgezondheid*, 62(4), 276-289.

Literatuurstudie

Janssen, M.A. & Bakker, F.A. (2007). *De therapeutische werking van huisdieren bij psychiatrische problemen. Een literatuurstudie*. Amsterdam: AdSearch.

ISBN: 978-90-809530-5-5.

Dit rapport is gratis te downloaden van: www.adsearch.nl.

Enquête

Janssen, M.A. & Bakker, F.A. (2007). *Huisdieren in de psychiatrie. Een enquête onder GGZ-instellingen*. Amsterdam: AdSearch.

ISBN: 978-90-809530-6-2.

Dit rapport is gratis te downloaden van: www.adsearch.nl.

Conferentie ‘Gek met dieren’

De conferentie ‘Gek met dieren’ vond plaats op 12 juni 2007 in Artis te Amsterdam. Er waren 250 bezoekers.

Op de website van de conferentie (www.gekmetdieren.nl) staan de handouts van de sprekers en diverse verslagen, naast een uitgebreide fotoreportage.

Bijlage 2. Publiciteit over het project 'Therapeutische werking van huisdieren'

Radio

Radio 1 10/6/07 Vara, Vroege Vogels
Radio 1 12/6/07 Nos-journaal, 16.00 uur
Radio Signaal (Amsterdam, Salto)

Persbureaus

ANP-artikel 12/6/07
GPD-artikel 12/6/07 (Peter de Leeuw)

Landelijke dagbladen

Reformatorisch Dagblad 8/6/07
Metro 13/6/07
Nrc.next 13/6/07

Regionale dagbladen

Brabants Dagblad 13/6
BN De Stem 13/6
De Stentor 16/6
En diverse andere regionale dagbladen

Landelijke weekbladen

Elsevier, 30/6/07

Maandbladen

SpinT 29/8/07

Vaktijdschriften

Psy (juni 2007)
Medisch Contact (2007, nr. 24)
Zorg + Welzijn (digitale versie, 18/6/07)
Maandblad Geestelijke volksgezondheid (2007, nr.9, p.775)
AS (verslaggever aanwezig)
Tijdschrift voor Rehabilitatie (2007, nr. 4)

Organen van Cliëntenorganisaties

Vizier (2008, nr. 1)
Denkraam (2007, nr. 28)
Cliëntenkrant (2007, nr. 4)
Nieuwsbrief Stichting Corridor (2007, nr. 7)

Websites

www.detelegraaf.nl 12/6/07
www.volkskrant.nl 13/6/07
www.trouw.nl 12/6/07
www.niburu.nl 12/6/07
www.santeonline.nl 12/6/07
www.gezondheidsnet.nl 13/6/07
www.nu.nl 13/6/07
www.nieuwnieuws.nl 13/6/07
www.dag.nl 12/6/07
www.dokterdokter.nl
www.familievan.nl
www.zorgdier.nl

www.preventieve_gezondheidszorg.com
www.rcodehoofdzaak.org
www.hulpgids.nl
www.zorgwelzijn.nl
www.vriehonden.nl
www.poezenweide.nl
www.icare-web.be
www.diereninzorgenwelzijn.nl
www.trimbos.nl
www.zorgbelangfryslan.nl
www.adsearch.nl
<http://forums.marokko.nl>

Bijlage 3. Verloop van het effectonderzoek

Hieronder bespreken we eerst de veranderingen in de praktijk van de inzet en toelating van huisdieren in de geestelijke gezondheidszorg. Daarna is er aandacht voor de veranderingen in het beleid ten aanzien van huisdieren. Vervolgens gaan we in op de bevorderende en belemmerende factoren die op deze gebieden werkzaam zijn.

1. Veranderingen in de praktijk

De eerste vraag in dit onderzoek luidde: ‘Welke veranderingen zijn er in de praktijk van de geestelijke gezondheidszorg waarneembaar wat betreft de inzet en toelating van huisdieren?’ Deze vraag is beantwoord met behulp van interviews met sleutelpersonen en aanbieders, de emailenquête en telefonische interviews.

1.1 Interviews met sleutelpersonen en aanbieders

Er is gesproken met negen sleutelpersonen van acht projecten. Dit betroffen projecten, waarvan we wisten of vermoedden dat ze bestonden. Helaas bleek dat drie van de respondenten hun project niet hebben kunnen realiseren. Dit had de volgende redenen:

- Overbezetting van de initiatiefnemer (2x)
- Stopgezette subsidie

De overige vijf projecten zijn te vinden in Bijlage 4 (nummer 1 t/m 5).

1.2 De emailenquête

Op de emailenquête kwamen 21 reacties. Het merendeel van de respondenten was vrouw en werkzaam in een instelling. Daarnaast reageerden twee onderzoekers, enkele studenten, een directeur en een verslaggever. Zes respondenten gaven in hun reactie aan dat er sinds de conferentie in 2007 meer huisdieren worden ingezet in de zorg. Vier respondenten geven aan dat de inzet van huisdieren in de zorg geschiedt in de vorm van huisdierbezit door cliënten. Een even zo groot aantal geeft aan dat huisdieren op bezoek komen in de instelling. Drie respondenten melden dat er activiteiten of therapieën worden georganiseerd.

In zeven gevallen zijn er projecten opgezet rondom huisdieren in de zorg. Het gaat hierbij om:

- Zorgboerderij (2x)
- Asiel (3x)
- Knuffelproject (1x)
- Dierenboerderij op binnenplaats (1x)

In totaal zijn acht interviews afgenomen naar aanleiding van de emailenquête. Bij de geïnterviewden waren zes van de zeven respondenten die aangaven dat er inderdaad projecten opgezet waren ten behoeve van huisdieren. Ook is een SPV'er i.o. geïnterviewd over een bezoekproject, en een maatschappelijk werkster over tien opgezette zorgdierteams. Een overzicht van deze projecten is te vinden in Bijlage 4 (nummer 6 t/m 13). Daarnaast is een interview gehouden met een teamleider van een instelling die zich is gaan verdiepen in de voordelen van persoonlijk huisdierbezit door cliënten. Zij noemt het belang van het “denken in mogelijkheden in plaats van in beperkingen”. Ten slotte is een verpleegkundig coach geïnterviewd, die haar huisdieren inzet in haar eigen praktijk. Zij noemt vooral een mentaliteitsverandering bij het management als voorwaarde om huisdieren ook in de reguliere zorginstellingen ingang te laten vinden.

1.3 De follow-up enquête

Een deel van de deelnemers aan de enquête van 2007 is opnieuw geïnterviewd. Allereerst zijn die respondenten nagebeld, waarmee in 2007 het kwalitatieve deel van het onderzoek is afgenomen en/of die aangaven reeds open te staan voor huisdieren.

Er werden 54 respondenten geselecteerd, maar 24 van deze respondenten wilden niet meedoen, waren niet meer werkzaam in de betreffende instelling, of waren niet tijdig te bereiken. In totaal zijn 30 interviews afgenomen (respons 55,6%). De verdeling van de respondenten wat geslacht en functie betreft is weergegeven in Tabel 1.

Tabel 1. De verdeling van de respondenten wat betreft geslacht en functie

functie-groep >	directie	manager zorg	hygiëne	verpleging	CR	psychiater	activiteiten-begeleiding	totaal
man	3	7	3	1	1	1	2	18
vrouw	0	5	2	1	1	1	2	12
totaal	3	12	5	2	2	2	4	30

Van de respondenten waren er achttien betrokken bij een afdeling voor langdurige zorg, vier bij een afdeling voor kortdurende opname en acht respondenten hadden een overkoepelende functie en werkten dus voor beide

soorten afdelingen. Van de respondenten werkten er twaalf bij een GGZ-instelling, drie bij een instelling voor Kinder&Jeugdpsychiatrie, twee op een PAAZ, tien in een verpleeghuis en drie in een RIBW.

Van de respondenten gaven er veertien (47%) aan dat er inderdaad iets was veranderd ten aanzien van huisdieren in de zorg. Drie respondenten noemden een intern onderzoek. Vier respondenten noemden een verandering in het beleid. Zeven respondenten noemden een verandering in de praktijk van de inzet en toelating van huisdieren:

- het toenemen van het aantal huisdieren (2x)
- het bezit van een schildpad door een cliënt
- het plaatsen tien kippen op de afdeling langdurige zorg (project)
- het opzetten van een dierenpension (2x) (project)
- het aanschaffen van een poes (project)

De veranderingen waar tussen haakjes 'project' achter staat betreffen projecten die zijn opgenomen in Bijlage 4 (nummer 14 t/m 17).

De overige zestien respondenten gaven aan dat er niets was veranderd. Een respondent meldt zelfs een achteruitgang in het aantal mensen dat deelneemt aan activiteiten met dieren.

2. Veranderingen in het beleid

De tweede onderzoeksvraag was: 'Welke veranderingen zijn er waarneembaar in het beleid ten aanzien van huisdieren in de geestelijke gezondheidszorg?' Antwoorden op deze vraag worden ontleend aan de emailenquête en de follow-up enquête.

Eén respondent gaf op de emailenquête aan dat de huisregels veranderd waren. Het ging hier om een verduidelijking van de huisregels ten behoeve van de veiligheid. Zoals eerder genoemd gaven vier respondenten aan dat er een verandering in het beleid had plaatsgevonden:

- duidelijkere regels (2)
- het opstellen van regels/beleid rondom huisdieren (2)

3. Bevorderende en belemmerende factoren

De derde onderzoeksvraag was: 'Welke factoren of ontwikkelingen hebben zich voorgedaan die het beleid of de praktijk ten aanzien van huisdieren in de GGZ in positieve of negatieve zin beïnvloeden?' Uit de interviews komen de volgende factoren naar voren:

Belemmerende factoren zijn:

- reorganisaties (2x)
- de ontwikkelingen in de zorgsector (marktwerking, bezuinigingen) (2x)
- financiële obstakels (huisdieren kunnen niet betaald worden vanuit AWBZ) (3x)
- huisdieren passen niet binnen de zorgvisie / visie van het management (2x)
- het dogma "huisdieren horen niet thuis op opnameafdelingen" (2x)
- men maakt zich zorgen om het dierenwelzijn (2x)
- men maakt zich zorgen om hygiëne en/of allergische reacties
- geen draagvlak onder het personeel
- niet toereikende huisvesting
- stroperige organisaties / bureaucratie
- (grote) huisdieren op een afdeling vormen een te grote belasting voor het (drukbezette) personeel
- de modelhuisregels van GGZNederland verbieden huisdieren.²

Bevorderende factoren zijn:

- het toenemen van de discussie over huisdieren (2x)
- het doen van intern onderzoek naar de wensen van cliënten (2x)
- een gegroeide bekendheid van de effecten van huisdieren
- een gegroeid bewustzijn onder het personeel
- een verzoek van de cliëntenraad
- PGB-aanvragen
- een beweging richting "belevingsgericht werken"
- het verbouwen van panden tot panden waar huisdieren mogelijk zijn
- het Platform 'Dieren Helpen'

² Bron: www.ggznederland.nl. Uit het jaarverslag van de Inspectie blijkt dat dit modelreglement in verreweg de meeste GGZ-instellingen is overgenomen.

Bijlage 4. Projecten die sinds de conferentie 'Gek met dieren' zijn ontstaan

1. Platform Dieren Helpen

Organisatie: Platform Dieren Helpen. Contactpersoon: Leela Beukema/Jan van Summeren.

Telefoon: 06-30028627 (Jan van Summeren)

Wat? Een platform voor deskundigheidsbevordering

Wanneer? 1 mei 2008

Door wie? Leela Beukema en Jan van Summeren

Doel? Het uitwisselen van ervaringen en het bevorderen van de deskundigheid wat het inzetten van dieren in de zorg betreft. Het voorkomen van wildgroei.

Doelgroep? Iedereen die in zijn werk te maken heeft met de inzet van huisdieren

Resultaten? De site wordt goed bezocht en het aantal leden groeit gestaag

2. Project Dwang en Drang in de Verpleging

Instelling: De Geestgronden Haarlem, project Dwang en Drang. Contactpersoon: Remie Welleman. 023-518226

Wat? Konijnen op een afdeling voor kortdurende opname

Wanneer? Juli 2008

Door wie? Projectmedewerkers Dwang en Drang

Doel? Dwangbehandeling verminderen

Doelgroep? Psychiatrie

Resultaten? Veel animo

3. Kerngroep AAA

Instelling: BAVO Europoort, locatie Capelle. Contactpersoon: Jan de Laender. Telefoon: 010-2584500

Wat? Naar aanleiding van de conferentie in juni 2007 is in samenspraak met Jan van Summeren een plan opgezet om onderzoek te doen naar AAA (Animal-assisted Activities). Helaas werd gestuit op financiële problemen en werd er getwijfeld aan het draagvlak in de organisatie. Als reactie daarop is, nog altijd in samenspraak met Jan van Summeren, een kerngroep opgericht. De kerngroep houdt zich bezig met het ondervragen van cliënten en medewerkers, en het organiseren van een informatiemoment

Wanneer? September 2008

Door wie? Jan de Laender, coördinator activering en dagbesteding

Doel? Het motiveren van het personeel / het creëren van draagvlak

Doelgroep? Langdurige psychiatrie

Resultaten? Veel enthousiasme bij medewerkers

4. Thuiszorg omwille van het huisdier

Instelling: Infopunt Psychiatrie Leiden. Contactpersoon: Ellis Boudewijn-van Eerden. Telefoon: 06-51828041

Wat? Een vrijwilligersgroep om mensen met een psychiatrische aandoening en een huisdier thuiszorg te bieden, zodat zij hun dier niet weg hoeven te doen.

Wanneer? Augustus 2007

Doel? Betaalbare zorg voor de huisdieren aanbieden, zodat de mensen geen afstand hoeven doen van hun huisdier, wanneer deze bijvoorbeeld ziek wordt of een aanrijding meemaakt.

Doelgroep? Divers: onder andere ouderen, cliënten van de GGZ en mensen met een verstandelijke beperking.

5. Psychiatrische hulphond

Initiatiefnemer/contactpersoon: Hilde (GGZ-cliënt). Website: www.psychiatrischehulphond.nl

Wat? Een hulphond wordt speciaal getraind om bijstand te verlenen bij PTSS.

Wanneer? De hond wordt nu getraind en zal medio 2009 beschikbaar zijn.

Doel? De hond helpt bij het overwinnen van symptomen en bij het terugkeren naar en zich handhaven in de maatschappij na het ontslag uit de kliniek.

Doelgroep? Psychiatrie

6. Bezoekhonden

Instelling: Mondriaan Zorggroep, Heerlen. Contactpersoon: Leanne Kusters. Telefoon: 045-5736262

Wat? Een bezoekproject met honden

Door wie? Een vrijwilliger van Stichting Mens en Dier

Doel? Ontspanning

Doelgroep? Ouderen (geriatrisch en somatisch)

Resultaten? Mensen kijken ernaar uit, het bezoek van de hond kan een keerpunt op de dag zijn omdat mensen rustiger worden van het bezoek

7. Zorgdierteams

Instelling: Het Zonnehuis, Zuidhorn. Contactpersoon: Annette Haveman. Email: haveman.AF@wzwk.nl
Wat? Tien zorgdierteams zijn opgezet
Door wie? Het management
Doel? Welzijnsbevordering
Doelgroep? Ouderen (geriatrisch en somatisch)

8. Zorgboerderij 1

Instelling: Lentis (BW Winschoten). Contactpersoon: Marleen van Heereveld. Telefoon: 050-3188809
Wat? Zorgboerderij, waar cliënten kunnen wonen en een zinvolle dagbesteding kunnen hebben
Door wie? Een verpleegkundige van de kliniek, die voor zichzelf begon
Doel? Het aanbieden van dagbesteding
Doelgroep? Psychiatrie
Resultaten? Nauwelijks: te weinig aanbod in verhouding tot de vraag

9. Zorgboerderij 2

Instelling: GGZ Midden-Holland. Contactpersoon: Marieke LePair. Telefoon: 0182-563400
Wat? Contact met een zorgboerderij in de buurt, waar nu een aantal cliënten werkzaam zijn
Door wie? Persoonlijk initiatief van personeelsleden
Doel? Dagingvulling en arbeidsritme: leren op tijd komen, afbellen als je niet kunt, het opbouwen van een sociaal netwerk, leren conflicten oplossen, etc.
Doelgroep? Cliënten met psychotische stoornissen
Resultaten? Cliënten knappen op en doen arbeidsritme op

10. Asiel 1

Instelling: GGZ Oost-Brabant (De Pandelaar). Contactpersoon: Annie Heiligers. Telefoon: 0492-390036
Wat? Een asiel, waar mensen hun huisdier kunnen laten opnemen wanneer ze zelf moeten worden opgenomen
Door wie? Cliënten en medewerkers van woonwerkgemeenschap De Pandelaar
Doel? Mensen de kans geven om voor zichzelf te zorgen als dat nodig is, maar tegelijkertijd de mogelijkheid bieden om voor het dier te kiezen
Doelgroep? Potentiële cliënten De Pandelaar
Resultaten? Twee logés: positieve reacties

11. Asiel 2

Instelling: WA-hoeve. Contactpersoon: Martine Wijnberg. Telefoon: 030-2256230
Wat? Dierentehuis in oprichting
Door wie? Cliëntenraad in samenwerking met de activiteitenbegeleiding
Doel? Stap naar opname kleiner maken, dierenverzorging aanbieden als onderdeel van de dagbesteding
Doelgroep? Mensen met psychische problemen
Resultaten? Nog niet bekend

12. Knuffelprojecten

Instelling: GGZ Midden-Holland. Contactpersoon: Marieke LePair. Telefoon: 0182-563400
Wat? Knuffelprojecten met katten en honden zijn op een hoger pitje gezet
Door wie? Persoonlijk initiatief van personeelsleden
Doel? Dagbesteding
Doelgroep? Mensen met psychotische stoornissen
Resultaten? Mensen knappen op

13. Dierenboerderij op de binnenplaats

Instelling: AMC De Meren, Amsterdam. Contactpersoon: Marisa Fabris. Email: m.fabris@amcdemeren.nl
Wat? Een dierenboerderij op de binnenplaats van de Intensieve Forensische Psychiatrie
Door wie? De cliëntenraad
Doel? Het bieden van een leuke dagbesteding + het gebruik maken van het therapeutisch nut van de dieren (kalmering, spiegel)
Doelgroep? Forensische psychiatrie
Resultaten? Nog geen (project bevindt zich nog in de opstartfase)

14. Kippen op de langdurige zorgafdeling

Instelling: GGZ Noord Holland Noord, Alkmaar. Contactpersoon: dhr. Dekkers. Telefoon: 072-5312312

Wat? Tien op de afdeling langdurige zorg (klinisch)

Door wie? Zowel bewoners als werknemers

Doel? Het verhogen van het welzijn van de bewoners

Doelgroep? Langdurige psychiatrie

Resultaten? Bewoners worden geactiveerd, en hebben een gespreksonderwerp

15. Dierenpension 1

Instelling: Parnassia BAVO Groep (verpleeghuis). Contactpersoon: dhr. Hoogenland. Telefoon: 070-3916391

Wat? Een dierenpension

Door wie? Activiteitenbegeleiding

Doel? Opvang voor huisdieren van cliënten en werkplek.

Doelgroep? Psychomedische zorg.

Resultaten? Nog geen (eind 2008 operationeel)

16. Dierenpension 2

Instelling: Emergis. Contactpersoon: Toon van Meel. Telefoon: 0113-267000

Wat? Een dierenpension, voor de opvang van huisdieren van cliënten, medewerkers, wijkbewoners en patiënten van het aangrenzende algemene ziekenhuis

Door wie? Twee studenten Hogeschool Friesland (Van Hall Instituut – diermanagement)

Doel? Mensen de mogelijkheid geven (fysiek) contact te maken met dieren, mensen de mogelijkheid geven bij opname niet gescheiden te worden van hun huisdier, mensen deel laten nemen aan een arbeidsproject (evt in samenwerking met het nabij liggende Groencollege)

Doelgroep? Psychiatrie

17. Beleid en een nieuwe kat

Instelling: Stichting De Zorgring. Contactpersoon: mw. Wenteling. Telefoon: 0182-540444

Wat? Huisdieren toegestaan en de aanschaf van enkele dieren, waaronder een poes

Door wie? Personeel

Doel? Invulling geven aan nieuwe woonvorm (kleinschaligheid, belevingsgericht werken)

Doelgroep? Ouderen

Resultaten? Positieve reacties, de poes “hoort er echt bij”